Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 20ής Δεκεμβρίου 2017 * [i]

«Αίτηση αναιρέσεως – Κρατικές ενισχύσεις – Ψηφιακή τηλεόραση – Ενίσχυση για την ανάπτυξη της επίγειας ψηφιακής τηλεοράσεως σε απομακρυσμένες και λιγότερο αστικοποιημένες περιοχές – Επιδότηση υπέρ των διαχειριστών πλατφορμών επίγειας ψηφιακής τηλεοράσεως – Απόφαση κηρύσσουσα τα μέτρα ενισχύσεως εν μέρει ασυμβίβαστα με την εσωτερική αγορά – Έννοια της "κρατικής ενισχύσεως" – Πλεονέκτημα – Υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος – Καθορισμός – Διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-66/16 P έως C-69/16 P,

με αντικείμενο τέσσερις αιτήσεις αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκαν στις 5 Φεβρουαρίου 2016,

Comunidad Autónoma del País Vasco,

Itelazpi SA, με έδρα το Zamudio (Ισπανία) (C-66/16 P),

Comunidad Autónoma de Cataluña,

Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació de la Generalitat de Catalunya (CTTI), με έδρα το Hospitalet de Llobregat (Ισπανία) (C-67/16 P),

Navarra de Servicios y Tecnologías SA, με έδρα το Pampelune (Ισπανία) (C-68/16 P),

Cellnex Telecom SA, πρώην Abertis Telecom SA, με έδρα τη Βαρκελώνη (Ισπανία),

Retevisión I SA, με έδρα τη Βαρκελώνη (Ισπανία) (C-69/16 P),

εκπροσωπούμενοι από τους J. Buendía Sierra, A. Lamadrid de Pablo και M. Bolsa Ferruz, abogados,

αναιρεσείοντες,

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι:

η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, εκπροσωπούμενη από την P. Němečková καθώς και από τους É. Gippini Fournier και B. Stromsky,

καθής πρωτοδίκως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

η **SES Astra SA**, με έδρα το Betzdorf (Λουξεμβούργο), εκπροσωπούμενη από τους F. González Díaz και V. Romero Algarra, abogados, καθώς και από τον F. Salerno, avocat,

παρεμβαίνουσα πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους T. von Danwitz, πρόεδρο τμήματος, C. Vajda, E. Juhász, K. Jürimäe (εισηγήτρια) και Κ. Λυκούργο, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Wathelet

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2017,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με τις αιτήσεις αναιρέσεως που άσκησαν, η Comunidad Autónoma del País Vasco (Αυτόνομη Κοινότητα της Χώρας των Βάσκων, Ισπανία) και η Itelazpi SA (υπόθεση C-66/16 P) (στο εξής: αναιρεσείουσες στην υπόθεση C-66/16 P), η Comunidad Autónoma de Cataluña (Αυτόνομη Κοινότητα της Καταλονίας, Ισπανία) και το Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació de la Generalitat de Catalunya (CTTI) (υπόθεση C-67/16 P), η Navarra de Servicios y Tecnologías SA (υπόθεση C-68/16 P) (στο εξής: αναιρεσείουσα στην υπόθεση C-68/16 P) καθώς και οι Cellnex Telecom SA και Retevisión I SA (υπόθεση C-69/16 P) (στο εξής, από κοινού: αναιρεσείοντες) ζητούν, αντιστοίχως, την αναίρεση:

– στην υπόθεση C-66/16 P, της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 26ης Νοεμβρίου 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco και Itelazpi κατά Επιτροπής (T-462/13, στο εξής: απόφαση T-462/13, EU:T:2015:902)·

– στην υπόθεση C-67/16 P, της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 26ης Νοεμβρίου 2015, Comunidad Autónoma de Cataluña και CTTI κατά Επιτροπής (T-465/13, στο εξής: απόφαση T-465/13, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2015:900)·

– στην υπόθεση C-68/16 P, της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 26ης Νοεμβρίου 2015, Navarra de Servicios y Tecnologías κατά Επιτροπής (T-487/13, στο εξής: απόφαση T-487/13, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2015:899)·

– στην υπόθεση C-69/16 P, της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 26ης Νοεμβρίου 2015, Abertis Telecom και Retevisión I κατά Επιτροπής (T-541/13, στο εξής: απόφαση T-541/13, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2015:898) (στο εξής, από κοινού: αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις),

με τις οποίες το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τις προσφυγές τους με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως 2014/489/ΕΕ της Επιτροπής, της 19ης Ιουνίου 2013, σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.28599 [(C 23/2010) (πρώην NN 36/2010, πρώην CP 163/2009)] που έχει χορηγηθεί από το

Βασίλειο της Ισπανίας για την ανάπτυξη της επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης σε απομακρυσμένες και λιγότερο αστικοποιημένες περιοχές (εκτός της Καστίλλης-Λα Μάντσα) (ΕΕ 2014, L 217, σ. 52, στο εξής: επίδικη απόφαση).

Το ιστορικό της διαφοράς και η επίδικη απόφαση

2 Το ιστορικό της διαφοράς εκτίθεται από το Γενικό Δικαστήριο στις σκέψεις 1 έως 22 των αναιρεσιβαλλομένων αποφάσεων. Για τις ανάγκες της παρούσας διαδικασίας το ιστορικό συνοψίζεται ως ακολούθως.

3 Οι υπό κρίση υποθέσεις αφορούν σειρά μέτρων που έλαβαν οι ισπανικές αρχές στο πλαίσιο της μεταβάσεως από την αναλογική στην ψηφιακή ραδιοτηλεοπτική μετάδοση στην Ισπανία, για το σύνολο της ισπανικής επικράτειας, εξαιρουμένης της Comunidad Autónoma de Castilla-La-Mancha (Αυτόνομης Κοινότητας Καστίλλης-Λα Μάντσα, Ισπανία) (στο εξής: επίμαχο μέτρο).

4 Το Βασίλειο της Ισπανίας θέσπισε κανονιστικό πλαίσιο για την προώθηση της διαδικασίας μεταβάσεως από την αναλογική στην ψηφιακή ραδιοτηλεοπτική μετάδοση, θέτοντας σε ισχύ, μεταξύ άλλων, τον Ley 10/2005 de Medidas Urgentes para el Impulso de la Televisión Digital Terrestre, de Liberalización de la Televisión por Cable y de Fomento del Pluralismo (νόμο 10/2005 περί θεσπίσεως επειγόντων μέτρων για την ανάπτυξη της επίγειας ψηφιακής τηλεοράσεως, την απελευθέρωση της καλωδιακής τηλεοράσεως και την ενθάρρυνση του πλουραλισμού), της 14ης Ιουνίου 2005 (BOE αριθ. 142, της 15ης Ιουνίου 2005, σ. 20562), και το Real Decreto 944/2005 por el que se aprueba el Plan técnico nacional de la televisión digital terrestre (βασιλικό διάταγμα 944/2005 περί εγκρίσεως του εθνικού τεχνικού προγράμματος για την επίγεια ψηφιακή τηλεόραση), της 29ης Ιουλίου 2005 (BOE αριθ. 181, της 30ής Ιουλίου 2005, σ. 27006). Το εν λόγω βασιλικό διάταγμα υποχρεώνει τους ιδιωτικούς και δημόσιους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς εθνικής εμβέλειας να διασφαλίζουν, αντιστοίχως, ότι καλύπτουν το 96 % και το 98 % του πληθυσμού όσον αφορά τη λήψη της επίγειας ψηφιακής τηλεοράσεως (στο εξής: ΕΨΤ).

5 Για να καταστεί εφικτή η μετάβαση από την αναλογική τηλεόραση στην ΕΨΤ, οι ισπανικές αρχές διαίρεσαν την ισπανική επικράτεια σε τρεις χωριστές περιοχές, αποκαλούμενες, αντιστοίχως, «περιοχή Ι», «περιοχή ΙΙ» και «περιοχή ΙΙΙ». Η περιοχή ΙΙ, την οποία αφορούν οι υπό κρίση υποθέσεις, περιλαμβάνει απομακρυσμένες και λιγότερο αστικοποιημένες περιοχές, οι οποίες αντιστοιχούν στο 2,5 % του ισπανικού πληθυσμού. Στην περιοχή αυτή, οι ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί, ελλείψει εμπορικού ενδιαφέροντος, δεν επένδυσαν στην ψηφιοποίηση, με συνέπεια οι ισπανικές αρχές να θεσπίσουν δημόσια χρηματοδότηση.

6 Τον Σεπτέμβριο του 2007 το Consejo de Ministros (Υπουργικό Συμβούλιο, Ισπανία) θέσπισε το εθνικό πρόγραμμα για τη μετάβαση στην ΕΨΤ, στόχος του οποίου ήταν η επίτευξη ποσοστού καλύψεως του ισπανικού πληθυσμού από την υπηρεσία ΕΨΤ αντίστοιχου του ποσοστού καλύψεως του εν λόγω πληθυσμού από την αναλογική τηλεόραση το 2007, ήτοι ποσοστού καλύψεως άνω του 98 % του πληθυσμού αυτού και του συνόλου ή σχεδόν του συνόλου του πληθυσμού στις αυτόνομες κοινότητες της Χώρας των Βάσκων, της Καταλονίας και της Ναβάρρας (Ισπανία).

7 Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι καλύψεως που τέθηκαν για την ΕΨΤ, οι ισπανικές αρχές προέβλεψαν τη χορήγηση δημόσιας χρηματοδοτήσεως, ιδίως για τη στήριξη της διαδικασίας επίγειας ψηφιοποιήσεως στην περιοχή ΙΙ και, ειδικότερα, εντός των περιφερειών των αυτόνομων κοινοτήτων που βρίσκονται στη συγκεκριμένη περιοχή.

8 Τον Φεβρουάριο του 2008 το Ministerio de Industria, Turismo y Comercio (Υπουργείο Βιομηχανίας, Τουρισμού και Εμπορίου, Ισπανία) (στο εξής: MITC) εξέδωσε απόφαση με σκοπό τη βελτίωση των τηλεπικοινωνιακών υποδομών και τον καθορισμό των κριτηρίων, καθώς και της κατανομής της

χρηματοδοτήσεως των δράσεων για την ανάπτυξη της κοινωνίας της πληροφορίας, στο πλαίσιο σχεδίου με τον τίτλο «Plan Avanza». Μέρος του προϋπολογισμού που εγκρίθηκε με την απόφαση αυτή διατέθηκε για την ψηφιοποίηση της τηλεοπτικής μεταδόσεως στην περιοχή ΙΙ.

9 Αυτή η ψηφιοποίηση πραγματοποιήθηκε μεταξύ των μηνών Ιουλίου και Νοεμβρίου 2008. Ακολούθως, το MITC μετέφερε κονδύλια στις αυτόνομες κοινότητες, οι οποίες δεσμεύτηκαν να καλύψουν τις λοιπές λειτουργικές δαπάνες από τους προϋπολογισμούς τους.

10 Τον Οκτώβριο του 2008 το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε να διαθέσει πρόσθετα κονδύλια για την επέκταση και τη συμπλήρωση της καλύψεως της ΕΨΤ στο πλαίσιο των προγραμμάτων ψηφιακής μεταβάσεως που έπρεπε να υλοποιηθούν κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους 2009.

11 Ακολούθως, οι αυτόνομες κοινότητες κίνησαν τη διαδικασία επεκτάσεως της ΕΨΤ. Για τον σκοπό αυτό, διοργάνωσαν δημόσιους διαγωνισμούς ή ανέθεσαν την επέκταση αυτή σε ιδιωτικές επιχειρήσεις. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι αυτόνομες κοινότητες ζήτησαν από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοικήσεως να αναλάβουν την εν λόγω επέκταση.

12 Στις 18 Μαΐου 2009 υποβλήθηκε στην Επιτροπή από τη SES Astra SA καταγγελία σχετικά με καθεστώς ενισχύσεων που θέσπισαν οι ισπανικές αρχές προς διευκόλυνση της μεταβάσεως από την αναλογική τηλεόραση στην ΕΨΤ στην περιοχή ΙΙ. Κατά τη SES Astra, το καθεστώς αυτό περιελάμβανε μη κοινοποιηθείσα ενίσχυση, ικανή να προκαλέσει στρέβλωση του ανταγωνισμού μεταξύ της πλατφόρμας επίγειας ραδιοτηλεοπτικής μεταδόσεως και της πλατφόρμας δορυφορικής μεταδόσεως.

13 Με έγγραφο της 29ης Σεπτεμβρίου 2010, η Επιτροπή γνωστοποίησε στο Βασίλειο της Ισπανίας την απόφασή της να κινήσει την προβλεπόμενη στο άρθρο 108, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ διαδικασία σχετικά με το επίμαχο καθεστώς ενισχύσεων για το σύνολο της ισπανικής επικράτειας, πλην της Αυτόνομης Κοινότητας Καστίλλης-Λα Μάντσα, περιφέρειας για την οποία κινήθηκε χωριστή διαδικασία.

14 Ακολούθως, η Επιτροπή εξέδωσε την επίδικη απόφαση, το άρθρο 1 του διατακτικού της οποίας ορίζει ότι η κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε στους διαχειριστές πλατφόρμας επίγειας τηλεόρασης για την ανάπτυξη, τη συντήρηση και την εκμετάλλευση του δικτύου ΕΨΤ στην περιοχή ΙΙ εφαρμόστηκε κατά παράβαση του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ και είναι ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά, με εξαίρεση την ενίσχυση που χορηγήθηκε σύμφωνα με το κριτήριο της τεχνολογικής ουδετερότητας. Το άρθρο 3 του διατακτικού της αποφάσεως αυτής διατάσσει την ανάκτηση από τους διαχειριστές ΕΨΤ αυτής της ασυμβίβαστης ενισχύσεως, την οποία έλαβαν άμεσα ή έμμεσα.

15 Με τις αιτιολογικές σκέψεις της επίδικης αποφάσεως, η Επιτροπή εκτίμησε, πρώτον, ότι οι διατάξεις που είχαν θεσπιστεί σε κεντρικό επίπεδο και οι συμβάσεις που είχαν συναφθεί μεταξύ του MITC και των αυτόνομων κοινοτήτων αποτελούσαν τη βάση του συστήματος ενισχύσεων για την επέκταση της ΕΨΤ στην περιοχή ΙΙ. Στην πράξη, οι αυτόνομες κοινότητες εφάρμοσαν τις κατευθυντήριες γραμμές της Ισπανικής Κυβερνήσεως σχετικά με την επέκταση της ΕΨΤ.

16 Δεύτερον, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι το επίμαχο μέτρο έπρεπε να θεωρηθεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Συναφώς, η Επιτροπή επισήμανε, ιδίως, ότι οι ισπανικές αρχές ανέφεραν μόνον την περίπτωση της Αυτόνομης Κοινότητας της Χώρας των Βάσκων, προκειμένου να υποστηρίξουν ότι δεν υφίστατο κρατική ενίσχυση βάσει των προϋποθέσεων που έχει θέσει το Δικαστήριο με την απόφαση της 24ης Ιουλίου 2003, Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, στο εξής: απόφαση Altmark, EU:C:2003:415). Εντούτοις, κατά την άποψη της Επιτροπής, δεν πληρούνταν η πρώτη προϋπόθεση της αποφάσεως αυτής (στο εξής: πρώτη προϋπόθεση Altmark), σύμφωνα με την οποία, αφενός, η δικαιούχος της ενισχύσεως επιχείρηση πρέπει να είναι πράγματι επιφορτισμένη με την εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας και, αφετέρου, οι υποχρεώσεις αυτές πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένες. Εξάλλου,

ελλείψει διασφαλίσεως του χαμηλότερου κόστους προς το γενικό συμφέρον της ως άνω αυτόνομης κοινότητας, δεν πληρούνταν ούτε η τέταρτη προϋπόθεση της εν λόγω αποφάσεως (στο εξής: τέταρτη προϋπόθεση Altmark).

17 Τρίτον, η Επιτροπή εκτίμησε ότι το επίμαχο μέτρο δεν μπορούσε να θεωρηθεί ότι συνιστά κρατική ενίσχυση συμβατή με την εσωτερική αγορά, βάσει του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ', ΣΛΕΕ, παρά το γεγονός ότι το μέτρο αυτό αποσκοπούσε στην επίτευξη σαφώς καθορισμένου σκοπού γενικού συμφέροντος και ότι υφίστατο πλημμελής λειτουργία της οικείας αγοράς. Κατά την Επιτροπή, το εν λόγω μέτρο δεν συνήδε προς την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας και, ως εκ τούτου, δεν ήταν σύμφωνο προς την αρχή της αναλογικότητας και δεν αποτελούσε πρόσφορο μέσο για να διασφαλιστεί η κάλυψη με ελεύθερα κανάλια για τους κατοίκους της περιοχής ΙΙ.

18 Τέταρτον, η Επιτροπή εκτίμησε ότι, εφόσον η εκμετάλλευση επίγειας πλατφόρμας δεν έχει οριστεί με επαρκή σαφήνεια ως δημόσια υπηρεσία, το επίμαχο μέτρο δεν μπορούσε να δικαιολογηθεί βάσει του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και οι αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις

19 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου, αντιστοίχως, στις 30 Αυγούστου 2013 (υποθέσεις T-462/13 και T-465/13), στις 6 Σεπτεμβρίου 2013 (υπόθεση T-487/13) και στις 9 Οκτωβρίου 2013 (υπόθεση T-541/13), οι νυν αναιρεσείοντες άσκησαν προσφυγές με αίτημα την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως.

20 Μεταξύ των λόγων ακυρώσεως που προέβαλαν προς στήριξη των αντίστοιχων προσφυγών τους, όλοι οι νυν αναιρεσείοντες προέβαλαν λόγο αντλούμενο από παράβαση του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

21 Με τις αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τον λόγο αυτόν ως αβάσιμο.

22 Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε, συγκεκριμένα, τα επιχειρήματα των νυν αναιρεσειόντων βάσει των οποίων το επίμαχο μέτρο δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση κατά το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, διότι δεν παρείχε οικονομικό πλεονέκτημα στους δικαιούχους, καθόσον πληρούνταν οι προϋποθέσεις της αποφάσεως της 24ης Ιουλίου 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415).

23 Όσον αφορά την πρώτη προϋπόθεση Altmark, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, με τις αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις, ότι οι νυν αναιρεσείοντες δεν απέδειξαν ότι ήταν εσφαλμένη η εκτίμηση της Επιτροπής ότι, ελλείψει ρητού χαρακτηρισμού της εκμεταλλεύσεως επιγείου δικτύου ως δημόσιας υπηρεσίας, δεν πληρούνταν η προϋπόθεση αυτή.

24 Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η εκμετάλλευση του δικτύου ραδιοτηλεοπτικής μεταδόσεως της ΕΨΤ στην περιοχή ΙΙ δεν είχε καθοριστεί από το οικείο κράτος μέλος ως υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος (στο εξής: ΥΓΟΣ), κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης, ούτε σε εθνικό επίπεδο ούτε στο επίπεδο της Αυτόνομης Κοινότητας της Χώρας των Βάσκων με τις διοργανικές συμβάσεις που είχαν συναφθεί με αυτή.

25 Όσον αφορά τις λοιπές αυτόνομες κοινότητες πλην αυτής της Χώρας των Βάσκων, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, με την αιτιολογική σκέψη 114 της επίδικης αποφάσεως, ότι καμία από τις αυτόνομες κοινότητες, για τις οποίες οι ισπανικές αρχές είχαν επικαλεστεί την ύπαρξη ΥΓΟΣ, δεν προέβαλε επιχειρήματα ικανά να αποδείξουν ότι η εκμετάλλευση του επίγειου δικτύου ήταν δημόσια υπηρεσία.

26 Αντιθέτως, με τις σκέψεις 78 της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902), 79 της αποφάσεως T-465/13 (EU:T:2015:900) και 106 της αποφάσεως T-541/13 (EU:T:2015:898), το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι, όπως υποστήριξαν οι νυν αναιρεσείοντες στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι αποφάσεις αυτές, η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο διαπιστώνοντας, επικουρικώς, με την αιτιολογική σκέψη 121 της επίδικης αποφάσεως, πρόδηλη πλάνη των ισπανικών αρχών όσον αφορά τον καθορισμό συγκεκριμένης πλατφόρμας για την εκμετάλλευση των δικτύων ραδιοτηλεοπτικής μεταδόσεως.

27 Εντούτοις, το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, μολονότι η Επιτροπή κακώς εκτίμησε ότι ο καθορισμός συγκεκριμένης πλατφόρμας για την εκμετάλλευση των δικτύων ραδιοτηλεοπτικής μεταδόσεως συνιστά πρόδηλη πλάνη των ισπανικών αρχών, η πρώτη προϋπόθεση Altmark δεν πληρούται, εφόσον η επίμαχη υπηρεσία δεν έχει οριστεί ρητώς και επακριβώς ως δημόσια, όπως διαπίστωσε η Επιτροπή με τις αιτιολογικές σκέψεις 119 έως 125 της επίδικης αποφάσεως.

28 Όσον αφορά την τέταρτη προϋπόθεση Altmark, με τη σκέψη 88 της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902) και τη σκέψη 123 της αποφάσεως T-487/13 (EU:T:2015:899), το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την επιχειρηματολογία των νυν αναιρεσειουσών στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι αποφάσεις αυτές περί προβαλλομένου σφάλματος της Επιτροπής, στο μέτρο που αυτή έκρινε με την επίδικη απόφαση ότι δεν πληρούνταν η προϋπόθεση αυτή.

29 Με τη σκέψη 85 της αποφάσεως T-465/13 (EU:T:2015:900) και τη σκέψη 63 της αποφάσεως T-541/13 (EU:T:2015:898), το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, ωστόσο, με την πρώτη από τις αποφάσεις αυτές, ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο και, με τη δεύτερη απόφαση, ότι παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει, καθόσον περιόρισε την εξέταση της τηρήσεως της τέταρτης προϋποθέσεως Altmark μόνον στην περίπτωση της Αυτόνομης Κοινότητας της Χώρας των Βάσκων, ενώ γνώριζε ότι οι δημόσιοι διαγωνισμοί αφορούσαν την επέκταση της καλύψεως ΕΨΤ σε άλλες αυτόνομες κοινότητες. Εντούτοις, λαμβανομένου υπόψη του σωρευτικού χαρακτήρα των προϋποθέσεων της αποφάσεως της 24ης Ιουλίου 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, στο μέτρο που δεν πληρούνταν η πρώτη προϋπόθεση Altmark, δεν έπρεπε να ακυρωθεί η επίδικη απόφαση.

30 Δεδομένου ότι δεν έγινε, εξάλλου, δεκτός κανένας άλλος από τους λόγους ακυρώσεως που προέβαλαν οι νυν αναιρεσείοντες, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε το σύνολο των προσφυγών ακυρώσεως που είχαν ασκήσει.

Αιτήματα των διαδίκων

31 Με τις αιτήσεις αναιρέσεως που άσκησαν, οι αναιρεσείοντες ζητούν από το Δικαστήριο:

– να αναιρέσει τις αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις·

– να αποφανθεί αμετακλήτως επί των προσφυγών ακυρώσεως που έχουν ασκήσει και να ακυρώσει την επίδικη απόφαση, και

– να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

32 Η Επιτροπή και η SES Astra ζητούν από το Δικαστήριο να απορρίψει τις αιτήσεις αναιρέσεως και να καταδικάσει τους αναιρεσείοντες στα δικαστικά έξοδα.

33 Με απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Μαρτίου 2017 αποφασίστηκε η συνεκδίκαση των υποθέσεων C-66/16 P έως C-69/16 P προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

Επί των αιτήσεων αναιρέσεως

34 Προς στήριξη των αιτήσεων αναιρέσεως που άσκησαν, οι αναιρεσείοντες προβάλλουν έναν μοναδικό λόγο αναιρέσεως που έχει διατυπωθεί με παρόμοιο τρόπο σε καθεμία από αυτές τις αιτήσεις.

35 Ο λόγος αυτός αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο κατά την ερμηνεία του άρθρου 14 ΣΛΕΕ, του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, καθώς και του πρωτοκόλλου αριθ. 26 σχετικά με τις υπηρεσίες γενικού συμφέροντος και του πρωτοκόλλου αριθ. 29 για το σύστημα δημόσιας ραδιοτηλεόρασης στα κράτη μέλη. Ο λόγος αυτός διαιρείται σε έξι σκέλη.

36 Το πρώτο σκέλος αντλείται από υπέρβαση του ορίου ελέγχου της πρόδηλης πλάνης κατά την εξέταση των διαφόρων πράξεων καθορισμού και αναθέσεως της αποστολής παροχής ΥΓΟΣ. Το δεύτερο σκέλος αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον οι αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις περιόρισαν τη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών στους τρόπους παροχής ΥΓΟΣ που περιλαμβάνονται στον καθορισμό της ΥΓΟΣ. Το τρίτο σκέλος αντλείται από πολλαπλή πλάνη περί το δίκαιο, στην οποία υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο κατά την ανάλυση των διατάξεων του εθνικού δικαίου περί καθορισμού της ΥΓΟΣ. Το τέταρτο σκέλος αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη ότι ο καθορισμός και η ανάθεση της αποστολής παροχής ΥΓΟΣ σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις μπορούν να πραγματοποιηθούν με περισσότερες πράξεις. Το πέμπτο σκέλος αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον το Γενικό Δικαστήριο δεν δέχθηκε ότι για τον καθορισμό και την ανάθεση της αποστολής παροχής ΥΓΟΣ δεν απαιτείται η χρήση ειδικής φραστικής διατυπώσεως ή φράσεως. Το έκτο σκέλος αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι δεν τυγχάνει εφαρμογής το πρωτόκολλο αριθ. 29 για το σύστημα δημόσιας ραδιοτηλεόρασης στα κράτη μέλη.

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

Επί του παραδεκτού των αιτήσεων αναιρέσεως

37 Η SES Astra υποστηρίζει ότι οι αιτήσεις αναιρέσεως είναι, στο σύνολό τους, απαράδεκτες, καθόσον οι αναιρεσείοντες, με τον μοναδικό λόγο αναιρέσεως που προέβαλαν, ζητούν απλώς, κατά περίπτωση, από το Δικαστήριο να ελέγξει την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων στην οποία προέβη το Γενικό Δικαστήριο, χωρίς ποτέ να επικαλούνται παραμόρφωσή τους, ή παραλείπουν να προσδιορίσουν τα προσβαλλόμενα κεφάλαια των αναιρεσιβαλλομένων αποφάσεων.

38 Υπό την επιφύλαξη της εξατομικευμένης εξετάσεως του παραδεκτού κάθε σκέλους του μοναδικού λόγου αναιρέσεως των αιτήσεων αυτών, επισημαίνεται ότι οι εν λόγω αιτήσεις αναιρέσεως δεν μπορούν να κριθούν απαράδεκτες στο σύνολό τους.

39 Πράγματι, με ορισμένα τουλάχιστον σκέλη του μοναδικού λόγου αναιρέσεως των εν λόγω αιτήσεων αφενός τίθενται νομικά ζητήματα, καθόσον αμφισβητείται η ερμηνεία της πρώτης προϋποθέσεως Altmark στην οποία προέβη το Γενικό Δικαστήριο καθώς και η έκταση του δικαστικού ελέγχου που αυτό πραγματοποίησε σε σχέση με την προϋπόθεση αυτή, και αφετέρου προσδιορίζονται με την απαιτούμενη ακρίβεια τα επικρινόμενα στοιχεία των αναιρεσιβαλλομένων αποφάσεων.

40 Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθούν τα επιχειρήματα που προβάλλει η SES Astra για να υποστηρίξει ότι οι αιτήσεις αναιρέσεως είναι απαράδεκτες στο σύνολό τους.

Επί του αλυσιτελούς χαρακτήρα του μοναδικού λόγου αναιρέσεως στις υποθέσεις C-66/16 P και C-68/16 P

41 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο μοναδικός λόγος αναιρέσεως στις υποθέσεις C-66/16 P και C-68/16 P είναι αλυσιτελής, στο μέτρο που αφορά παράβαση του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Η SES Astra, από την πλευρά της, εκτιμά ότι ο λόγος αυτός είναι επίσης αλυσιτελής, στο μέτρο που αφορά παράβαση του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

42 Οι διάδικοι αυτοί υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι αυτός ο λόγος αναιρέσεως δεν μπορεί να προκαλέσει την αναίρεση της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902) ούτε της αποφάσεως T-487/13 (EU:T:2015:899), στο μέτρο που αφορά μόνον την πρώτη προϋπόθεση Altmark. Εν προκειμένω, λαμβανομένου υπόψη του σωρευτικού χαρακτήρα των προϋποθέσεων της αποφάσεως της 24ης Ιουλίου 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), ακόμη και αν το Δικαστήριο δεχθεί τον μοναδικό λόγο της αιτήσεως αναιρέσεως, γεγονός παραμένει ότι το Γενικό Δικαστήριο έχει επικυρώσει την εκτίμηση της Επιτροπής όσον αφορά τη μη συνδρομή της τέταρτης προϋποθέσεως Altmark.

43 Οι αναιρεσείουσες στην υπόθεση C-66/16 P και η αναιρεσείουσα στην υπόθεση C-68/16 P υποστηρίζουν ότι, ακόμη και αν δεν πληρούται η τέταρτη προϋπόθεση Altmark, ο μοναδικός λόγος αναιρέσεως μπορεί να προκαλέσει την αναίρεση της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902) και της αποφάσεως T-487/13 (EU:T:2015:899), στο μέτρο που το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε στην προβαλλόμενη απουσία σαφούς καθορισμού της ΥΓΟΣ για να επικυρώσει την εκτίμηση της Επιτροπής περί μη συμβατότητας της ενισχύσεως υπό το πρίσμα του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

– Επί του μοναδικού λόγου αναιρέσεως στο μέτρο που αντλείται από παράβαση του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ

44 Υπενθυμίζεται ότι, για τον χαρακτηρισμό ενός μέτρου ως «κρατικής ενισχύσεως», απαιτείται να πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Επομένως, για τον χαρακτηρισμό ενός μέτρου ως κρατικής ενισχύσεως, η διάταξη αυτή προβλέπει ως προϋπόθεση, μεταξύ άλλων, την ύπαρξη πλεονεκτήματος που έχει παρασχεθεί σε επιχείρηση (βλ., συναφώς, απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 2015, EasyPay και Finance Engineering, C-185/14, EU:C:2015:716, σκέψεις 35 και 36 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

45 Συναφώς, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, δεν εμπίπτει στο άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ η κρατική παρέμβαση υπέρ ορισμένων επιχειρήσεων που θεωρείται ως αντιστάθμιση συνιστώσα την αντιπαροχή για τις υπηρεσίες οι οποίες παρέχονται από τις επιχειρήσεις αυτές προς εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, με συνέπεια οι εν λόγω επιχειρήσεις να μην αποκομίζουν, στην πράξη, κανένα οικονομικό πλεονέκτημα και η παρέμβαση αυτή να μην περιάγει συνεπώς τις οικείες επιχειρήσεις σε ευνοϊκότερη θέση από άποψη ανταγωνισμού έναντι των ανταγωνιστριών επιχειρήσεων (απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 2015, EasyPay και Finance Engineering, C-185/14, EU:C:2015:716, σκέψη 45 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

46 Εντούτοις, προκειμένου, σε συγκεκριμένη περίπτωση, μια τέτοια αντιστάθμιση να μπορεί να μην χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση, πρέπει να πληρούνται οι οριζόμενες στις σκέψεις 88 έως 93 της αποφάσεως της 24ης Ιουλίου 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), προϋποθέσεις.

47 Επομένως, πρώτον, η δικαιούχος επιχείρηση πρέπει να είναι πράγματι επιφορτισμένη με την εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας και οι υποχρεώσεις αυτές πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένες. Δεύτερον, οι παράμετροι βάσει των οποίων υπολογίζεται η αντιστάθμιση πρέπει να έχουν προσδιοριστεί προηγουμένως αντικειμενικά και με διαφάνεια. Τρίτον, η αντιστάθμιση δεν μπορεί να υπερβαίνει το μέτρο του αναγκαίου για την κάλυψη του συνόλου ή μέρους των δαπανών

που πραγματοποιούνται για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Τέταρτον, το επίπεδο της απαραίτητης αντισταθμίσεως πρέπει να καθορίζεται βάσει αναλύσεως των δαπανών στις οποίες θα προέβαινε μια μέση επιχείρηση, με χρηστή διαχείριση και κατάλληλα εξοπλισμένη για την ικανοποίηση των απαιτήσεων που επιβάλλονται σχετικά με την παροχή δημόσιας υπηρεσίας, προκειμένου να εκπληρώσει τις εν λόγω υποχρεώσεις.

48 Εντεύθεν συνάγεται ότι κρατική παρέμβαση που δεν πληροί μία ή περισσότερες από τις προϋποθέσεις που απαριθμούνται στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ (βλ., συναφώς, απόφαση της 24ης Ιουλίου 2003, Altmark, C-280/00, EU:C:2003:415, σκέψη 94).

49 Κατά συνέπεια, λαμβανομένου υπόψη του σωρευτικού χαρακτήρα των προϋποθέσεων της αποφάσεως της 24ης Ιουλίου 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), το γεγονός ότι το Γενικό Δικαστήριο, κρίνοντας ότι η μία από τις προϋποθέσεις αυτές δεν πληρούται, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο δεν θα μπορούσε να προκαλέσει την αναίρεση της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902) ούτε της αποφάσεως T-487/13 (EU:T:2015:899), εφόσον, πέραν αυτού, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, χωρίς να υποπέσει σε πλάνη περί το δίκαιο, ότι δεν πληρούται μια άλλη από τις προϋποθέσεις αυτές.

50 Εν προκειμένω, πρέπει να επισημανθεί ότι, με τις σκέψεις 89 και 90 της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902), το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείτο από την απουσία οικονομικού πλεονεκτήματος, κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, με το σκεπτικό ότι ουδέποτε πληρούνταν σωρευτικά όλες οι προϋποθέσεις της αποφάσεως της 24ης Ιουλίου 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415). Στηρίχθηκε, συναφώς, σε μια ανάλυση της πρώτης και της τέταρτης προϋποθέσεως Altmark, βάσει της οποίας επικύρωσε, με τις σκέψεις 79 και 88, αντιστοίχως, της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902), την εκτίμηση της Επιτροπής ότι δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις αυτές.

51 Κατά ανάλογο τρόπο, με την απόφαση T-487/13 (EU:T:2015:899), το Γενικό Δικαστήριο εκτίμησε την πρώτη και την τέταρτη προϋπόθεση Altmark στο πλαίσιο της αναλύσεως του πρωτοδίκως προβληθέντος από την νυν αναιρεσείουσα δευτέρου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος αντλείτο από παράβαση του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ. Αφού απέρριψε τα επιχειρήματα της νυν αναιρεσείουσας σχετικά με την πλήρωση των δύο αυτών προϋποθέσεων, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, με τη σκέψη 126 της αποφάσεως T-487/13 (EU:T:2015:899), ότι, δεδομένου ότι οι προϋποθέσεις της αποφάσεως της 24ης Ιουλίου 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), είναι σωρευτικές, η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, διαπιστώνοντας, πρώτον, την ύπαρξη κρατικής ενισχύσεως, κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και, δεύτερον, ότι η ενίσχυση αυτή δεν ήταν συμβατή με την εσωτερική αγορά, δυνάμει του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

52 Εν προκειμένω, στο μέτρο που με τον μοναδικό λόγο της αιτήσεως αναιρέσεως αμφισβητείται μόνον η εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου όσον αφορά την πρώτη προϋπόθεση Altmark χωρίς, πέραν αυτού, να επικρίνεται η εκτίμηση αυτή όσον αφορά την τέταρτη προϋπόθεση Altmark, πρέπει να γίνει δεκτό ότι αυτός ο λόγος αναιρέσεως δεν είναι, αυτός καθεαυτόν, ικανός να πλήξει την κρίση της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902) ούτε της αποφάσεως T-487/13 (EU:T:2015:899), όσον αφορά την ύπαρξη οικονομικού πλεονεκτήματος κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και, κατά συνέπεια, να προκαλέσει την αναίρεση των αποφάσεων αυτών.

53 Κατά συνέπεια, ο μοναδικός λόγος των αιτήσεων αναιρέσεως στις υποθέσεις C-66/16 P και C-68/16 P πρέπει να κριθεί αλυσιτελής, στο μέτρο που αντλείται από παράβαση του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

– Επί του μοναδικού λόγου αναιρέσεως στο μέτρο που αντλείται από παράβαση του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ

54 Το άρθρο 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ προβλέπει ότι οι επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος επιχειρήσεις υπόκεινται στους κανόνες των Συνθηκών, ιδίως στους κανόνες ανταγωνισμού, κατά το μέτρο που η εφαρμογή των κανόνων αυτών δεν εμποδίζει νομικά ή πραγματικά την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής που τους έχει ανατεθεί, και ότι η ανάπτυξη των συναλλαγών δεν πρέπει να επηρεάζεται σε βαθμό ο οποίος θα αντέκειτο προς το συμφέρον της Ένωσης.

55 Όσον αφορά τον συσχετισμό μεταξύ των προϋποθέσεων που θέτει η απορρέουσα από την απόφαση της 24ης Ιουλίου 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), νομολογία και της εξετάσεως μέτρου ενισχύσεως βάσει του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, από την νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι ο έλεγχος της πληρώσεως των προϋποθέσεων που θέτει η νομολογία αυτή λαμβάνει χώρα σε προγενέστερο στάδιο, κατά την εξέταση του ζητήματος αν το επίμαχο μέτρο πρέπει να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση. Το ζήτημα αυτό στην πραγματικότητα προηγείται εκείνου της εξακριβώσεως, κατά περίπτωση, αν μια μη συμβατή ενίσχυση είναι παρά ταύτα αναγκαία για την εκπλήρωση της αποστολής που έχει ανατεθεί στον ωφελούμενο από το επίμαχο μέτρο, σύμφωνα με το άρθρο 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ (βλ., συναφώς, απόφαση της 8ης Μαρτίου 2017, Viasat Broadcasting UK κατά Επιτροπής, C-660/15 P, EU:C:2017:178, σκέψη 34).

56 Δεδομένου ότι οι προϋποθέσεις της αποφάσεως της 24ης Ιουλίου 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), και εκείνες που απαιτούνται για την εφαρμογή του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ επιδιώκουν, συνεπώς, κατ' αρχήν, διαφορετικούς σκοπούς, το Δικαστήριο έκρινε ότι η Επιτροπή, προκειμένου να προβεί σε εξέταση μέτρου ενισχύσεως βάσει του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, δεν υποχρεούται να εξετάσει την πλήρωση της δεύτερης και της τρίτης προϋποθέσεως που θέτει η απορρέουσα από την απόφαση της 24ης Ιουλίου 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), νομολογία (βλ., συναφώς, απόφαση της 8ης Μαρτίου 2017, Viasat Broadcasting UK κατά Επιτροπής, C-660/15 P, EU:C:2017:178, σκέψη 33). Εντούτοις, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 97 των προτάσεών του, η πρώτη προϋπόθεση Altmark, σύμφωνα με την οποία η δικαιούχος επιχείρηση πρέπει να είναι πράγματι επιφορτισμένη με την εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, οι οποίες πρέπει να έχουν καθορισθεί σαφώς, εφαρμόζεται και στην περίπτωση επικλήσεως της προβλεπόμενης στο άρθρο 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ παρεκκλίσεως (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 21ης Μαρτίου 1974, BRT και Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs, 127/73, EU:C:1974:25, σκέψη 22, καθώς και της 11ης Απριλίου 1989, Saeed Flugreisen και Silver Line Reisebüro, 66/86, EU:C:1989:140, σκέψη 56).

57 Εν προκειμένω, από τη σκέψη 99 της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902) προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέπεμψε στις σκέψεις 42 έως 79 της αποφάσεως αυτής, που αφορούν την πρώτη προϋπόθεση Altmark, για να διαπιστώσει ότι η Επιτροπή ορθώς εκτίμησε ότι, όσον αφορά την Αυτόνομη Κοινότητα της Χώρας των Βάσκων, δεν είχε ανατεθεί στις επιχειρήσεις επίγειων δικτύων η παροχή σαφώς καθορισμένης ΥΓΟΣ. Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το θεσμικό αυτό όργανο, εκτιμώντας, με την αιτιολογική σκέψη 172 της επίδικης αποφάσεως, ότι δεν χωρεί επίκληση της προβλεπομένης στο άρθρο 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ εξαιρέσεως, δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.

58 Κατά ανάλογο τρόπο, με τη σκέψη 126 της αποφάσεως T-487/13 (EU:T:2015:899), το Γενικό Δικαστήριο συνήγαγε από την απουσία έγκυρου καθορισμού ΥΓΟΣ ότι η Επιτροπή, κρίνοντας ότι το επίμαχο μέτρο δεν ήταν συμβατό με την εσωτερική αγορά, δυνάμει του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, δεν υπέπεσε σε πλάνη.

59 Εντεύθεν συνάγεται ότι, στην απόφαση T-462/13 (EU:T:2015:902) και στην απόφαση T-487/13 (EU:T:2015:899), το Γενικό Δικαστήριο στήριξε την εκτίμησή του ως προς το άρθρο 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, στην πρώτη προϋπόθεση Altmark.

60 Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο μοναδικός λόγος της αιτήσεως αναιρέσεως στις υποθέσεις C-66/16 P και C-68/16 P μπορεί, στο μέτρο που αφορά την πρώτη προϋπόθεση Altmark, να οδηγήσει σε αναίρεση της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902) και της αποφάσεως T-487/13 (EU:T:2015:899), καθόσον αντλείται από παράβαση του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

61 Υπό τις συνθήκες αυτές, παρά τον αλυσιτελή χαρακτήρα του μοναδικού λόγου των αιτήσεων αναιρέσεως στις υποθέσεις C-66/16 P και C-68/16 P, στο μέτρο που αντλείται από παράβαση του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, τα διάφορα σκέλη του λόγου αυτού πρέπει να εξετασθούν, στο μέτρο που αφορούν το ζήτημα του καθορισμού της ΥΓΟΣ, κατά την έννοια του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

Επί του μοναδικού λόγου αναιρέσεως

Επί του πρώτου σκέλους του λόγου αναιρέσεως

– Επιχειρήματα των διαδίκων

62 Με το πρώτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως που προέβαλαν, οι αναιρεσείοντες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι εφάρμοσε εσφαλμένα τη νομολογία του Δικαστηρίου και του Γενικού Δικαστηρίου, κατά την οποία ο καθορισμός των ΥΓΟΣ από ένα κράτος μέλος μπορεί να αμφισβητηθεί από την Επιτροπή μόνον σε περίπτωση πρόδηλης πλάνης.

63 Οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν ότι, για να επικυρώσει την εκτίμηση της Επιτροπής όσον αφορά την πρώτη προϋπόθεση Altmark, το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε μόνον, με τις σκέψεις 79 της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902), 80 της αποφάσεως T-465/13 (EU:T:2015:900), 101 της αποφάσεως T-487/13 (EU:T:2015:899) και 110 της αποφάσεως T-541/13 (EU:T:2015:898), στη διαπίστωση ότι οι ισπανικές αρχές δεν καθόρισαν «ρητώς και επακριβώς» την επίμαχη ΥΓΟΣ, χωρίς να κρίνει, κατά τα λοιπά, ότι ο εν λόγω καθορισμός ήταν «προδήλως εσφαλμένος». Αντιθέτως, το Γενικό Δικαστήριο αναγνώρισε το ίδιο ότι υφίσταται πλημμελής λειτουργία της οικείας αγοράς και ότι η επίμαχη υπηρεσία αφορά δραστηριότητα που μπορεί να χαρακτηριστεί ως ΥΓΟΣ.

64 Με τον τρόπο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο υπερέβη προδήλως, κατά τους αναιρεσείοντες, το όριο του ελέγχου της πρόδηλης πλάνης που προβλέπεται στο άρθρο 14 ΣΛΕΕ, στο άρθρο 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, στο άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και στο πρωτόκολλο αριθ. 26 σχετικά με τις υπηρεσίες γενικού συμφέροντος.

65 Η Επιτροπή εκτιμά ότι το πρώτο σκέλος του λόγου αναιρέσεως είναι αλυσιτελές ή, σε κάθε περίπτωση, αβάσιμο.

66 Κατά τη SES Astra, το πρώτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως είναι απαράδεκτο και, σε κάθε περίπτωση, αβάσιμο.

– Εκτίμηση του Δικαστηρίου

67 Με το πρώτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως που προέβαλαν, οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι το Γενικό Δικαστήριο, κρίνοντας ότι δεν πληρούται η πρώτη προϋπόθεση Altmark επειδή η επίμαχη υπηρεσία δεν είχε καθοριστεί ρητώς και επακριβώς ως ΥΓΟΣ, χωρίς να εξετάσει αν ο καθορισμός αυτής της ΥΓΟΣ ήταν προδήλως εσφαλμένος, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο. Με τον τρόπο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη τη διακριτική ευχέρεια που διαθέτουν τα κράτη μέλη κατά τον καθορισμό των ΥΓΟΣ, η οποία είναι δυνατόν να περιοριστεί μόνον σε περίπτωση πρόδηλης πλάνης.

68 Πρώτον, στο μέτρο που με το σκέλος αυτό σκοπείται να εξακριβωθεί αν το Γενικό Δικαστήριο άσκησε τον προσήκοντα δικαστικό έλεγχο όσον αφορά την εκτίμηση της Επιτροπής σχετικά με την πρώτη προϋπόθεση Altmark, πρέπει να επισημανθεί ότι οι αναιρεσείοντες θέτουν ένα νομικό ζήτημα του οποίου η εξέταση στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου. Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα με το οποίο η SES Astra διατείνεται ότι το εν λόγω σκέλος είναι απαράδεκτο.

69 Δεύτερον, επί της ουσίας, υπενθυμίζεται ότι τα κράτη μέλη έχουν την εξουσία, τηρώντας το δίκαιο της Ένωσης, να καθορίζουν το περιεχόμενο και την οργάνωση των ΥΓΟΣ τους, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη σκοπούς που προσιδιάζουν στην εθνική τους πολιτική (βλ., συναφώς, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, ENEL, C-242/10, EU:C:2011:861, σκέψη 50 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

70 Τα κράτη μέλη διαθέτουν, προς τούτο, ευρεία εξουσία εκτιμήσεως (βλ., συναφώς, απόφαση της 8ης Μαΐου 2013, Libert κ.λπ., C-197/11 και C-203/11, EU:C:2013:288, σκέψη 88), την οποία η Επιτροπή μπορεί να αμφισβητήσει μόνον σε περίπτωση πρόδηλης πλάνης (βλ., συναφώς, απόφαση της 18ης Φεβρουαρίου 2016, Γερμανία κατά Επιτροπής, C-446/14 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2016:97, σκέψη 44).

71 Εντούτοις, όπως ορθώς έκρινε το Γενικό Δικαστήριο, με τις σκέψεις 51 της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902), 51 της αποφάσεως T-465/13 (EU:T:2015:900), 98 της αποφάσεως T-487/13 (EU:T:2015:899) καθώς και 80 της αποφάσεως T-541/13 (EU:T:2015:898), η εξουσία των κρατών μελών όσον αφορά τον καθορισμό των ΥΓΟΣ δεν μπορεί να είναι απεριόριστη.

72 Από τη σκέψη 89 της αποφάσεως της 24ης Ιουλίου 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415), προκύπτει ότι, συναφώς, με την πρώτη προϋπόθεση Altmark σκοπείται, κατ' ουσίαν, να προσδιοριστεί κατά πόσον, πρώτον, η δικαιούχος επιχείρηση ήταν πράγματι επιφορτισμένη με την εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας και, δεύτερον, κατά πόσον οι υποχρεώσεις αυτές είναι σαφώς καθορισμένες στο εθνικό δίκαιο.

73 Όπως υπογράμμισε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 112 και 114 έως 117 των προτάσεών του, με την εν λόγω προϋπόθεση επιδιώκεται σκοπός διαφάνειας και ασφάλειας δικαίου που απαιτεί τη συνδρομή ελάχιστων κριτηρίων σχετικών με την ύπαρξη μίας ή περισσοτέρων πράξεων δημόσιας εξουσίας που να καθορίζουν με επαρκή σαφήνεια τουλάχιστον τη φύση, τη διάρκεια και την εμβέλεια των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας τις οποίες υπέχουν οι επιχειρήσεις που είναι επιφορτισμένες με την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών. Πράγματι, σε περίπτωση μη σαφούς καθορισμού τέτοιων αντικειμενικών κριτηρίων, δεν θα ήταν δυνατόν να ελεγχθεί κατά πόσον συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορεί να υπαχθεί στην έννοια της ΥΓΟΣ.

74 Κατά συνέπεια, αντίθετα προς όσα υποστηρίζουν οι αναιρεσείοντες, το Γενικό Δικαστήριο, κρίνοντας ότι, ελλείψει σαφούς καθορισμού της επίμαχης υπηρεσίας ως ΥΓΟΣ στο εθνικό δίκαιο, δεν πληρούται η πρώτη προϋπόθεση Altmark, δεν έσφαλε ως προς την έκταση του ελέγχου που όφειλε να πραγματοποιήσει όσον αφορά τον καθορισμό από το κράτος μέλος μιας υπηρεσίας ως ΥΓΟΣ.

75 Το συμπέρασμα αυτό δεν ανατρέπεται από το επιχείρημα των αναιρεσειόντων, σύμφωνα με το οποίο η πλημμελής λειτουργία της αγοράς δεν αμφισβητείται και η επίμαχη υπηρεσία είναι δραστηριότητα δυνάμενη να χαρακτηριστεί ως ΥΓΟΣ. Συγκεκριμένα, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 122 των προτάσεών του, τέτοιου είδους περιστάσεις δεν ασκούν επιρροή προκειμένου να καθοριστεί εάν οι οικείες επιχειρήσεις έχουν πράγματι επιφορτισθεί με την εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας με πράξη δημόσιας εξουσίας και εάν οι εν λόγω υποχρεώσεις καθορίστηκαν σαφώς με την πράξη αυτή.

76 Υπ' αυτές τις συνθήκες, το πρώτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.

Επί του δευτέρου σκέλους του λόγου αναιρέσεως

– Επιχειρήματα των διαδίκων

77 Με το δεύτερο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως που προέβαλαν, οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον έκρινε ότι ο καθορισμός υπηρεσίας ως ΥΓΟΣ πρέπει υποχρεωτικώς να περιλαμβάνει την τεχνολογία με την οποία παρέχεται η υπηρεσία αυτή, προκειμένου να είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι η τεχνολογία αυτή καλύπτεται από την ευρεία διακριτική ευχέρεια που αναγνωρίζεται στα κράτη μέλη.

78 Κατά τους αναιρεσείοντες, τα κράτη μέλη διαθέτουν τέτοια διακριτική ευχέρεια όχι μόνον για τον «καθορισμό» της ΥΓΟΣ, αλλά επίσης και για «την παροχή, την ανάθεση και την οργάνωσή» της, πράγμα που περιλαμβάνει, κατ' ανάγκη, τη δυνατότητα επιλογής συγκεκριμένης τεχνολογίας για την παροχή της. Η εν λόγω εξουσία προκύπτει από το πρωτόκολλο αριθ. 26 σχετικά με τις υπηρεσίες γενικού συμφέροντος και το πρωτόκολλο αριθ. 29 για το σύστημα δημόσιας ραδιοτηλεόρασης στα κράτη μέλη, καθώς και από τη νομολογία του Δικαστηρίου και του Γενικού Δικαστηρίου.

79 Επιπλέον, οι αναιρεσείοντες στις υποθέσεις C-66/16 P, C-67/16 P και C-69/16 P υποστηρίζουν ότι η απόφαση T-462/13 (EU:T:2015:902), η απόφαση T-465/13 (EU:T:2015:900) και η απόφαση T-541/13 (EU:T:2015:898) πάσχουν λόγω ασυνέπειας, στο μέτρο που, με αυτές, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, εξάλλου, ότι οι ισπανικές αρχές δεν έπρεπε, καθορίζοντας την υπηρεσία εκμεταλλεύσεως του δικτύου της ΕΨΤ ως ΥΓΟΣ, να θέσουν τις λοιπές πλατφόρμες σε δυσμενέστερη θέση.

80 Η Επιτροπή και η SES Astra φρονούν ότι το δεύτερο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως είναι αβάσιμο.

– Εκτίμηση του Δικαστηρίου

81 Με το δεύτερο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως που προέβαλαν, οι αναιρεσείοντες επικρίνουν, κατ' ουσίαν, τις αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις επειδή με αυτές το Γενικό Δικαστήριο περιόρισε τη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών στον καθορισμό των ΥΓΟΣ και μόνον, παραβλέποντας, με τον τρόπο αυτό, την ύπαρξη διακριτικής ευχέρειας όσον αφορά την επιλογή των συγκεκριμένων τρόπων παροχής αυτών των ΥΓΟΣ.

82 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το επιχείρημα αυτό στηρίζεται σε εσφαλμένη ερμηνεία των αναιρεσιβαλλομένων αποφάσεων.

83 Πρώτον, οι ίδιοι οι αναιρεσείοντες παραδέχονται ότι, με τις σκέψεις 50 της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902), 50 της αποφάσεως T-465/13 (EU:T:2015:900), 97 της αποφάσεως T-487/13 (EU:T:2015:899) καθώς και 79 της αποφάσεως T-541/13 (EU:T:2015:898), το Γενικό Δικαστήριο ρητώς αναγνώρισε, αναφερόμενο στο άρθρο 1, πρώτη περίπτωση, του πρωτοκόλλου αριθ. 26 σχετικά με τις υπηρεσίες γενικού συμφέροντος, ότι οι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές διαθέτουν ευρεία διακριτική ευχέρεια για να παρέχουν, αναθέτουν και οργανώνουν τις ΥΓΟΣ κατά τρόπο ανταποκρινόμενο όσο το δυνατόν περισσότερο στις ανάγκες των χρηστών.

84 Δεύτερον, αντίθετα προς όσα υποστηρίζουν οι αναιρεσείοντες, από τις αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις ουδόλως προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι ο χαρακτηρισμός μιας υπηρεσίας ως ΥΓΟΣ πρέπει υποχρεωτικώς να περιλαμβάνει την τεχνολογία μέσω της οποίας θα παρέχεται η υπηρεσία αυτή.

85 Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από την εξέταση του πρώτου σκέλους του υπό κρίση λόγου αναιρέσεως, το Γενικό Δικαστήριο περιορίστηκε στην εκτίμηση του κατά πόσον πληρούνταν, εν προκειμένω, η πρώτη προϋπόθεση Altmark, όσον αφορά την υπηρεσία εκμεταλλεύσεως του δικτύου

της ΕΨΤ. Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε κατά πόσον η υπηρεσία αυτή πληρούσε την απαίτηση σαφούς καθορισμού της ΥΓΟΣ κατά την έννοια της προϋποθέσεως αυτής, ερευνώντας, μεταξύ άλλων, αν πληρούνταν τα ελάχιστα κριτήρια που αναφέρονται στη σκέψη 73 της παρούσας αποφάσεως. Με τον τρόπο αυτό, δεν αποφάνθηκε σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η επίμαχη υπηρεσία θα έπρεπε να καθορίζεται συγκεκριμένα στο εθνικό δίκαιο ώστε να πληροί την πρώτη προϋπόθεση Altmark.

86 Υπό τις συνθήκες αυτές, στις υποθέσεις C-66/16 P, C-67/16 P και C-69/16 P, οι αναιρεσείοντες δεν μπορούν να στηριχθούν ούτε στην ύπαρξη προβαλλόμενης ασυνέπειας βαρύνουσας τις αποφάσεις T-462/13 (EU:T:2015:902), T-465/13 (EU:T:2015:900), T-541/13 (EU:T:2015:898).

87 Ως εκ τούτου, το δεύτερο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως πρέπει να κριθεί αβάσιμο.

Επί του τρίτου σκέλους του λόγου αναιρέσεως

– Επιχειρήματα των διαδίκων

88 Με το τρίτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως που προέβαλαν, οι αναιρεσείοντες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι παραμόρφωσε το γράμμα των διατάξεων της εφαρμοστέας εθνικής νομοθεσίας και της σχετικής με αυτή νομολογίας και, κατά συνέπεια, προέβη σε διαπιστώσεις προδήλως αντίθετες προς το περιεχόμενό τους, καθώς και ότι απέδωσε σε ορισμένα στοιχεία περιεχόμενο που δεν είχαν.

89 Πρώτον, οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο προδήλως παραμόρφωσε το γράμμα των εθνικών διατάξεων στις οποίες, εξάλλου, αναφέρθηκε κατά τρόπο επιλεκτικό. Ειδικότερα, ο Ley 32/2003, General de Telecomunicaciones (γενικός νόμος 32/2003 περί τηλεπικοινωνιών), της 3ης Νοεμβρίου 2003 (BOE αριθ. 264, της 4ης Νοεμβρίου 2003, σ. 38890, στο εξής: νόμος 32/2003) χαρακτηρίζει ρητώς την εκμετάλλευση ραδιοτηλεοπτικών δικτύων ως «υπηρεσία γενικού συμφέροντος». Συναφώς, αντίθετα προς όσα έκρινε το Γενικό Δικαστήριο, με τις σκέψεις 57 της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902), 57 της αποφάσεως T-465/13 (EU:T:2015:900), 104 της αποφάσεως T-487/13 (EU:T:2015:899) καθώς και 86 της αποφάσεως T-541/13 (EU:T:2015:898), θα ήταν δυνατόν να ανατεθούν υποχρεώσεις παροχής ΥΓΟΣ στο σύνολο των επιχειρηματιών ενός τομέα, προκειμένου, μεταξύ άλλων, να διασφαλιστεί η καθολικότητα της υπηρεσίας αυτής. Στην πράξη, αυτό πράττει η ισπανική νομοθεσία στον τομέα της ραδιοτηλεοπτικής μεταδόσεως, επιβάλλοντας υποχρεώσεις ελάχιστης καλύψεως που εφαρμόζονται στο σύνολο του οικείου τομέα. Εξάλλου, οι διάφορες κανονιστικές πράξεις που εξέδωσαν οι ισπανικές αρχές κάνουν ρητή αναφορά στην επίγεια τεχνολογία, σε αντίθεση με την ερμηνεία την οποία τους δίδει το Γενικό Δικαστήριο.

90 Δεύτερον, οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν ότι οι αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις περιέχουν εκτιμήσεις προδήλως αντίθετες προς τα στοιχεία που υποβλήθηκαν προς εξέταση στο Γενικό Δικαστήριο. Το Γενικό Δικαστήριο εσφαλμένα διαπίστωσε ότι ουδέποτε οι αναιρεσείοντες μπόρεσαν να προσδιορίσουν ούτε, κατά μείζονα λόγο, να αποδείξουν ποιες υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας είχαν ανατεθεί στις επιχειρήσεις εκμεταλλεύσεως δικτύου ΕΨΤ, είτε βάσει της ισπανικής νομοθεσίας είτε βάσει συμβάσεων εκμεταλλεύσεως [σκέψεις 72 της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902), 73 της αποφάσεως T-465/13 (EU:T:2015:900), 115 της αποφάσεως T-487/13 (EU:T:2015:899) και 103 της αποφάσεως T-541/13 (EU:T:2015:898)]. Οι αναιρεσείοντες αναφέρονται, συναφώς, στις συμβάσεις που συνήψαν οι βασκικές αρχές με την Itelazpi (υπόθεση C-66/16 P), στη δημόσια σύμβαση που υπεγράφη μεταξύ των καταλανικών αρχών και της Retevisión, καθώς και στη σχετική συγγραφή υποχρεώσεων (υπόθεση C-67/16 P), στις συμφωνίες και στις συμβάσεις που ενέκρινε η Κυβέρνηση της Ναβάρρας (υπόθεση C-68/16 P), καθώς και στη σύμβαση και στη συγγραφή υποχρεώσεων που αφορούν τον δημόσιο διαγωνισμό που προκήρυξε η Comunidad autónoma de La Rioja (Αυτόνομη Κοινότητα της La Rioja, Ισπανία) (υπόθεση C-69/16 P).

91 Κατά τους αναιρεσείοντες, οι πράξεις αυτές αρκούν για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι υφίσταται ορθώς καθορισμένη και ανατεθειμένη ΥΓΟΣ, κατά την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου και του άρθρου 4 της αποφάσεως 2005/842/ΕΚ της Επιτροπής, της 28ης Νοεμβρίου 2005, για την εφαρμογή του άρθρου [106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ] στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ 2005, L 312, σ. 67). Οι εν λόγω πράξεις μνημονεύθηκαν τόσο κατά το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας όσο και κατά τη διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

92 Εξάλλου, όσον αφορά τις λοιπές αυτόνομες κοινότητες, πλην αυτής της Χώρας των Βάσκων, το Γενικό Δικαστήριο εσφαλμένα δέχθηκε, με τις σκέψεις 62 της αποφάσεως T-465/13 (EU:T:2015:900), 113 της αποφάσεως T-487/13 (EU:T:2015:899) και 92 της αποφάσεως T-541/13 (EU:T:2015:898), ότι οι εν λόγω πράξεις δεν είχαν προσκομισθεί κατά το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας και ότι η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να τις εξετάσει στο πλαίσιο της αναλύσεως περί τηρήσεως της πρώτης προϋποθέσεως Altmark, στο μέτρο που είχε λάβει γνώση των δημόσιων διαγωνισμών που διοργανώθηκαν στις αυτόνομες αυτές κοινότητες, διέθετε τις σχετικές συγγραφές υποχρεώσεων και είχε λάβει γνώση της ταυτότητας των υπερθεματιστών. Κατά τους αναιρεσείοντες, το Γενικό Δικαστήριο θα έπρεπε να συναγάγει τις δυσμενείς συνέπειες του γεγονότος ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη αυτούς τους δημόσιους διαγωνισμούς, όπως το έπραξε με τις σκέψεις 85 της αποφάσεως T-465/13 (EU:T:2015:900) και 60 της αποφάσεως T-541/13 (EU:T:2015:898), όσον αφορά την τέταρτη προϋπόθεση Altmark.

93 Οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν επίσης ότι η περιεχόμενη στις σκέψεις 58 της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902), 58 της αποφάσεως T-465/13 (EU:T:2015:900), 105 της αποφάσεως T-487/13 (EU:T:2015:899) καθώς και 87 της αποφάσεως T-541/13 (EU:T:2015:898) διαπίστωση ότι δεν ήταν δυνατόν, με τις ίδιες πράξεις, να χαρακτηρισθεί εγκύρως η εκμετάλλευση του δικτύου της ΕΨΤ ως ΥΓΟΣ, λόγω του ότι ο νόμος 32/2003 επιβάλλει την τήρηση της αρχής της τεχνολογικής ουδετερότητας, συνιστά παραμόρφωση του περιεχομένου του νόμου αυτού, δεδομένου ότι, με τον εν λόγω νόμο, η αρχή αυτή καθίσταται απλή κατευθυντήρια αρχή και όχι κανόνας περιορίζων την εξουσία των δημοσίων αρχών.

94 Τρίτον, το Γενικό Δικαστήριο συνήγαγε εσφαλμένο συμπέρασμα όσον αφορά την ύπαρξη ΥΓΟΣ, περιοριζόμενο στην ανάλυση του νόμου 32/2003, ενώ υφίστανται άλλα στοιχεία του εθνικού δικαίου τα οποία διευκρινίζουν τον νόμο αυτόν και για τα οποία έγινε συζήτηση ενώπιόν του. Το Γενικό Δικαστήριο όφειλε, συγκεκριμένα, να λάβει υπόψη τη νομολογία του Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο, Ισπανία) που αφορά το επίμαχο μέτρο και τη σχετική ισπανική νομοθεσία. Όσον αφορά τον Ley 31/1987 de Ordenación de las Telecomunicaciones (νόμος 31/1987 περί οργανώσεως των τηλεπικοινωνιών), της 18ης Δεκεμβρίου 1987 (BOE αριθ. 303, της 19ης Δεκεμβρίου 1987, σ. 37409), που χαρακτηρίζει ειδικώς την επίγεια τεχνολογία ως δημόσια υπηρεσία, εσφαλμένα το Γενικό Δικαστήριο, με τις σκέψεις 71 της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902), 72 της αποφάσεως T-465/13 (EU:T:2015:900) και 102 της αποφάσεως T-541/13 (EU:T:2015:898), αρνήθηκε να τον λάβει υπόψη, με την αιτιολογία ότι δεν προσκομίστηκε ενώπιόν του.

95 Η Επιτροπή και η SES Astra φρονούν ότι το τρίτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως είναι προδήλως απαράδεκτο.

– Εκτίμηση του Δικαστηρίου

96 Με το τρίτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως που προέβαλαν, οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πολλαπλή πλάνη περί το δίκαιο κατά την εκτίμηση των διατάξεων του εθνικού δικαίου οι οποίες, κατά την άποψή τους, καθορίζουν σαφώς την επίμαχη υπηρεσία ως ΥΓΟΣ.

97 Πρέπει εξ αρχής να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, όταν το Γενικό Δικαστήριο έχει διαπιστώσει ή εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά, το Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο να ελέγξει, δυνάμει του άρθρου 256 ΣΛΕΕ, τη νομική υπαγωγή των εν λόγω πραγματικών περιστατικών και τις εξ αυτής αντληθείσες έννομες συνέπειες. Η εκτίμηση συνεπώς των πραγματικών περιστατικών δεν αποτελεί, με την επιφύλαξη της περιπτώσεως παραμορφώσεως των αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίστηκαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, νομικό ζήτημα υποκείμενο, καθαυτό, στον έλεγχο του Δικαστηρίου (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2016, DTS Distribuidora de Televisión Digital κατά Επιτροπής, C-449/14 P, EU:C:2016:848, σκέψη 43 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

98 Έτσι, όσον αφορά τον αναιρετικό έλεγχο των σχετικών με το εθνικό δίκαιο εκτιμήσεων του Γενικού Δικαστηρίου, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ελέγξει αποκλειστικώς και μόνον αν υπήρξε παραμόρφωση του δικαίου αυτού (απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2016, DTS Distribuidora de Televisión Digital κατά Επιτροπής, C-449/14 P, EU:C:2016:848, σκέψη 44 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

99 Συναφώς, μια τέτοια παραμόρφωση πρέπει να προκύπτει προδήλως από τα στοιχεία της δικογραφίας και να μη χρειάζεται να πραγματοποιηθεί νέα εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων (βλ., μεταξύ άλλων, διάταξη της 9ης Μαρτίου 2017, Simet κατά Επιτροπής, C-232/16 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:200, σκέψη 58 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

100 Όσον αφορά, πρώτον, την εκτίμηση του νόμου 32/2003, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, με τις σκέψεις 57 της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902), 57 της αποφάσεως T-465/13 (EU:T:2015:900), 104 της αποφάσεως T-487/13 (EU:T:2015:899) καθώς και 86 της αποφάσεως T-541/13 (EU:T:2015:898), ότι ο νόμος αυτός χαρακτηρίζει ως υπηρεσίες γενικού συμφέροντος όλες τις υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, περιλαμβανομένων των δικτύων ραδιοφωνικής και τηλεοπτικής μεταδόσεως. Έκρινε ότι το γεγονός και μόνον ότι μια υπηρεσία χαρακτηρίζεται στο εθνικό δίκαιο ως υπηρεσία γενικού συμφέροντος δεν σημαίνει ότι κάθε επιχείρηση που παρέχει την εν λόγω υπηρεσία έχει επιφορτιστεί με την εκτέλεση υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας καθορισμένων με σαφήνεια, κατά την έννοια της αποφάσεως της 24ης Ιουλίου 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415). Περαιτέρω, διαπίστωσε, αφενός, ότι από τον νόμο 32/2003 δεν προέκυπτε ότι όλες οι υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών στην Ισπανία έχουν τον χαρακτήρα ΥΓΟΣ, κατά την έννοια της αποφάσεως αυτής, και, αφετέρου, ότι ο νόμος αυτός ορίζει ρητώς ότι οι υπηρεσίες γενικού συμφέροντος κατά την έννοια του εν λόγω νόμου πρέπει να παρέχονται υπό καθεστώς ελεύθερου ανταγωνισμού.

101 Διαπιστώνεται, αφενός, ότι οι αναιρεσείοντες δεν προσκόμισαν κανένα στοιχείο από το οποίο να προκύπτει προδήλως ότι, με τον τρόπο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο παραμόρφωσε το περιεχόμενο του νόμου 32/2003.

102 Αφετέρου, στο μέτρο που οι αναιρεσείοντες επικρίνουν το συμπέρασμα που άντλησε το Γενικό Δικαστήριο από τον γενικό χαρακτήρα του νόμου αυτού, σύμφωνα με το οποίο από τον εν λόγω νόμο δεν μπορεί να συναχθεί ότι οι επιχειρήσεις που εκμεταλλεύονται επίγειο δίκτυο έχουν επιφορτισθεί με υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας σαφώς καθορισμένες, σύμφωνα με την πρώτη προϋπόθεση Altmark, επισημαίνεται ότι, λαμβανομένων υπόψη των αμφίσημων στοιχείων του εν λόγω νόμου που εκτίθενται στη σκέψη 100 της παρούσας αποφάσεως, το συμπέρασμα αυτό δεν πάσχει λόγω πλάνης περί το δίκαιο.

103 Όσον αφορά, δεύτερον, το επιχείρημα που αντλούν οι αναιρεσείοντες από το γεγονός ότι το Γενικό Δικαστήριο προέβη σε διαπιστώσεις προδήλως αντίθετες προς τις κανονιστικές πράξεις που εξέδωσαν οι ισπανικές αρχές, οι οποίες ρητώς αναφέρονται στην επίγεια τεχνολογία, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ της περιπτώσεως της Χώρας των Βάσκων, αφενός, και αυτής των λοιπών αυτονόμων κοινοτήτων, αφετέρου.

104 Όσον αφορά, κατ' αρχάς, τη Χώρα των Βάσκων, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι οι συμβάσεις που συνήφθησαν σε αυτή την αυτόνομη κοινότητα προσδιορίζουν, επαρκώς κατά νόμο, τις υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας όσον αφορά τη δικαιούχο, ήτοι την Itelazpi, καθορίζοντας, μεταξύ άλλων, τη φύση και τη διάρκεια των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, την οικεία επιχείρηση, την οικεία περιοχή, τη φύση των αποκλειστικών δικαιωμάτων και τον καθολικό χαρακτήρα της αποστολής.

105 Συναφώς, από τις σκέψεις 62 και 63 της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902) προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο εκτίμησε τις συμβάσεις αυτές. Εντούτοις, στο πλαίσιο της κυριαρχικής εκτιμήσεώς του όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά της συγκεκριμένης υποθέσεως, έκρινε ότι δεν προκύπτει από καμία διάταξη των εν λόγω συμβάσεων ότι η εκμετάλλευση του επίγειου δικτύου θεωρείται δημόσια υπηρεσία.

106 Συναφώς, από την εκτίμηση των εν λόγω συμβάσεων στην οποία προέβη το Γενικό Δικαστήριο δεν προκύπτει καμία παραμόρφωση του περιεχομένου τους. Ειδικότερα, από τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν προς στήριξη του υπό κρίση σκέλους του λόγου αναιρέσεως δεν προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε σε κάποιο προδήλως ανακριβές στοιχείο κατά την εκ μέρους του ερμηνεία των εν λόγω συμβάσεων.

107 Περαιτέρω, όσον αφορά τις λοιπές αυτόνομες κοινότητες, πλην αυτής της Χώρας των Βάσκων, οι αναιρεσείοντες στις υποθέσεις C-67/16 P, C-68/16 P και C-69/16 P υποστηρίζουν ότι, με τις αποφάσεις T-465/13 (EU:T:2015:900), T-487/13 (EU:T:2015:899) και T-541/13 (EU:T:2015:898), το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη την ύπαρξη των επίσημων πράξεων που αναφέρονται στη σκέψη 90 της παρούσας αποφάσεως και καθορίζουν την εν λόγω υπηρεσία ως ΥΓΟΣ.

108 Η επιχειρηματολογία αυτή είναι αλυσιτελής. Συγκεκριμένα, από τις σκέψεις 62 και 63 της αποφάσεως T-465/13 (EU:T:2015:900), 113 και 114 της αποφάσεως T-487/13 (EU:T:2015:899) καθώς και 92 και 93 της αποφάσεως T-541/13 (EU:T:2015:898) προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν περιορίστηκε στην απόρριψη των επιχειρημάτων των νυν αναιρεσειόντων που αφορούσαν τις πράξεις αυτές, επειδή οι εν λόγω πράξεις δεν είχαν προσκομιστεί από τις ισπανικές αρχές κατά το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας ως παραδείγματα πράξεων αναθέσεως αποστολής παροχής δημόσιας υπηρεσίας, αλλά εξέτασε, επικουρικώς, το περιεχόμενο των στοιχείων που είχαν επικαλεστεί οι νυν αναιρεσείοντες και έκρινε ότι από κανένα περιεχόμενο στα έγγραφα αυτά στοιχείο δεν μπορούσε να συναχθεί ότι η εν λόγω υπηρεσία συνιστούσε ΥΓΟΣ κατά την έννοια της αποφάσεως της 24ης Ιουλίου 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415). Ωστόσο, οι αναιρεσείοντες ούτε αμφισβήτησαν την περιεχόμενη στις σκέψεις αυτές νομική εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ούτε, κατά μείζονα λόγο, προσκόμισαν στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι, προβαίνοντας στην εκτίμηση αυτή, το Γενικό Δικαστήριο παραμόρφωσε το περιεχόμενο των εν λόγω στοιχείων.

109 Τρίτον, το επιχείρημα των αναιρεσειόντων ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη ορισμένα στοιχεία του εθνικού δικαίου, τα οποία προσκομίστηκαν ως αποδεικτικά στοιχεία κατά τη διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, με αποτέλεσμα αυτό να παραβλέψει το περιεχόμενο του νόμου 32/2003, πρέπει να απορριφθεί.

110 Συγκεκριμένα, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Γενικό Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο να εκτιμήσει τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίζονται ενώπιόν του. Όμως, το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορεί, υπό την επιφύλαξη της υποχρεώσεως τηρήσεως των γενικών αρχών και των δικονομικών κανόνων περί του βάρους και της διεξαγωγής των αποδείξεων και της υποχρεώσεως μη παραμορφώσεως των αποδεικτικών στοιχείων, να θεωρηθεί ότι υποχρεούται να αιτιολογεί ρητώς τις εκτιμήσεις του όσον αφορά την αξία κάθε αποδεικτικού στοιχείου που του έχει υποβληθεί, ιδίως όταν θεωρεί ότι τα στοιχεία αυτά δεν παρουσιάζουν ενδιαφέρον ή είναι απρόσφορα για την επίλυση της διαφοράς (βλ., συναφώς, απόφαση της 15ης Ιουνίου 2000, Dorsch Consult κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, C-237/98 P, EU:C:2000:321, σκέψεις 50 και 51).

111 Συναφώς, αφενός, οι αναιρεσείοντες δεν διατυπώνουν καμία αιτίαση περί προβαλλομένης παραβάσεως εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου των δικονομικών κανόνων περί του βάρους και της διεξαγωγής των αποδείξεων. Αφετέρου, από τα στοιχεία που προσκόμισαν οι αναιρεσείοντες δεν προκύπτει προδήλως ότι οι επίμαχες πράξεις ήταν πρόσφορες προκειμένου να εκτιμηθεί κατά πόσον η υπηρεσία εκμεταλλεύσεως επίγειων δικτύων συνιστούσε ΥΓΟΣ.

112 Πρέπει επίσης να υπογραμμιστεί ότι το επιχείρημα των αναιρεσειόντων που αντλείται από προβαλλόμενη μη λήψη υπόψη του νόμου 31/1987 είναι αλυσιτελές. Συγκεκριμένα, από τις σκέψεις 71 της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902), 72 της αποφάσεως T-465/13 (EU:T:2015:900) και 102 της αποφάσεως T-541/13 (EU:T:2015:898) προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν περιορίστηκε στην απόρριψη του επιχειρήματος των νυν αναιρεσειόντων που αφορούσε τον νόμο αυτόν, επειδή ο νόμος δεν είχε προσκομιστεί ενώπιόν του, αλλά αποφάνθηκε, επικουρικώς, επί του ζητήματος κατά πόσον ο εν λόγω νόμος ασκεί επιρροή. Συναφώς, έκρινε ότι το γεγονός ότι, βάσει του εν λόγω νόμου, οι υπηρεσίες ραδιοφωνικής μεταδόσεως και τηλεοπτικής μεταδόσεως με επίγεια ραδιοκύματα αποτελούν δημόσιες υπηρεσίες δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι ο νόμος 31/1987 ορίζει ως δημόσια υπηρεσία και την επίμαχη υπηρεσία. Ωστόσο, οι αναιρεσείοντες δεν επικαλούνται, στο πλαίσιο των υπό κρίση αιτήσεων αναιρέσεως, ότι το Γενικό Δικαστήριο παραμόρφωσε το περιεχόμενο του νόμου 31/1987.

113 Κατά συνέπεια, το τρίτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει απαράδεκτο, καθώς και ως εν μέρει αβάσιμο και εν μέρει αλυσιτελές.

Επί του τετάρτου σκέλους του λόγου αναιρέσεως

– Επιχειρήματα των διαδίκων

114 Με το τέταρτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως που προέβαλαν, οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο, απορρίπτοντας, με τις σκέψεις 57 της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902), 57 της αποφάσεως T-465/13(EU:T:2015:900), 104 της αποφάσεως T-487/13 (EU:T:2015:899) καθώς και 86 της αποφάσεως T-541/13 (EU:T:2015:898), τον διαλαμβανόμενο στον νόμο 32/2003 καθορισμό της ΥΓΟΣ με την αιτιολογία ότι ο νόμος αυτός δεν περιέχει ανάθεση παροχής δημόσιας υπηρεσίας, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.

115 Κρίνοντας με τον τρόπο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο συγχέει τις έννοιες των πράξεων «καθορισμού» και «αναθέσεως» των ΥΓΟΣ, οι οποίες, αντίθετα προς όσα δέχθηκε το Γενικό Δικαστήριο, μπορούν να είναι δύο διακριτές πράξεις, ανάλογα με την κατανομή των αρμοδιοτήτων στο οικείο κράτος μέλος.

116 Η Επιτροπή και η SES Astra υποστηρίζουν ότι αυτό το τέταρτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως είναι απαράδεκτο.

– Εκτίμηση του Δικαστηρίου

117 Στο μέτρο που, με το τέταρτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως που προέβαλαν, οι αναιρεσείοντες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι απαίτησε να είναι η πράξη καθορισμού της επίμαχης ΥΓΟΣ συγχρόνως και πράξη αναθέσεως της ΥΓΟΣ αυτής σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το σκέλος αυτό αφορά το βάσιμο της προτεινόμενης από το Γενικό Δικαστήριο ερμηνείας της πρώτης προϋποθέσεως Altmark, ερμηνείας που συνιστά νομικό ζήτημα. Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα της Επιτροπής και της SES Astra που αντλείται από το απαράδεκτο αυτού του σκέλους του λόγου αναιρέσεως.

118 Επί της ουσίας, το επιχείρημα στο οποίο οι αναιρεσείοντες στηρίζουν το τέταρτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως απορρέει από προδήλως εσφαλμένη ερμηνεία των αναιρεσιβαλλομένων αποφάσεων. Συγκεκριμένα, σε αντίθεση προς όσα υποστηρίζουν οι αναιρεσείοντες, το Γενικό Δικαστήριο δεν απέκλεισε τη χρησιμοποίηση διακριτών πράξεων προκειμένου, αφενός, να καθοριστεί η ΥΓΟΣ και, αφετέρου, να ανατεθούν οι σχετικές με αυτή την ΥΓΟΣ αποστολές.

119 Με τις σκέψεις 52 της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902), 52 της αποφάσεως T-465/13 (EU:T:2015:900), 99 της αποφάσεως T-487/13 (EU:T:2015:899) καθώς και 81 της αποφάσεως T-541/13 (EU:T:2015:898), το Γενικό Δικαστήριο αναγνώρισε ρητώς ότι η ευθύνη για τη διαχείριση ΥΓΟΣ μπορεί να ανατίθεται στην οικεία επιχείρηση με μία ή περισσότερες επίσημες πράξεις, η μορφή των οποίων προσδιορίζεται από το κάθε κράτος μέλος και με τις οποίες πρέπει να καθορίζεται ιδίως η φύση και η διάρκεια των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας καθώς και οι σχετικές με την εκτέλεση των υποχρεώσεων αυτών επιχειρήσεις και γεωγραφική περιοχή.

120 Όπως διαπιστώθηκε με τη σκέψη 100 της παρούσας αποφάσεως, ακολούθως το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, πρώτον, ότι το γεγονός και μόνον ότι ο νόμος 32/2003 χαρακτηρίζει μια υπηρεσία ως υπηρεσία γενικού συμφέροντος δεν σημαίνει ότι κάθε επιχείρηση που παρέχει την εν λόγω υπηρεσία έχει επιφορτιστεί με την εκτέλεση υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας καθορισμένων με σαφήνεια, κατά την έννοια της πρώτης προϋποθέσεως Altmark.

121 Δεύτερον, όπως επισημάνθηκε με τις σκέψεις 103 έως 108 της παρούσας αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε κατά πόσον υφίσταντο άλλες πράξεις, πλην του νόμου 32/2003, με τις οποίες οι επιχειρήσεις τις οποίες αφορά το επίμαχο μέτρο να είχαν πράγματι επιφορτισθεί με σαφώς καθορισμένες υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Ωστόσο, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι ισπανικές αρχές δεν είχαν αποδείξει ότι αυτό συνέβη όσον αφορά την επίμαχη υπηρεσία.

122 Ως εκ τούτου, το τέταρτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμο.

Επί του πέμπτου σκέλους του λόγου αναιρέσεως

– Επιχειρήματα των διαδίκων

123 Με το πέμπτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως που προέβαλαν, οι αναιρεσείοντες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι κακώς απέρριψε τα επιχειρήματά τους, τα οποία αντλούνταν από τη συνδρομή της πρώτης προϋποθέσεως Altmark, ουσιαστικά με την αιτιολογία ότι οι πράξεις καθορισμού και αναθέσεως της επίμαχης ΥΓΟΣ δεν περιλαμβάνουν τυπικώς στις διατάξεις τους τους όρους «δημόσια υπηρεσία». Συγκεκριμένα, κατά τους αναιρεσείοντες, από τις σκέψεις 63 της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902), 58 της αποφάσεως T-465/13 (EU:T:2015:900), 91 της αποφάσεως T-487/13 (EU:T:2015:899) και 93 της αποφάσεως T-541/13 (EU:T:2015:898) προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο απαίτησε ο καθορισμός στο εθνικό δίκαιο της επίμαχης ΥΓΟΣ να αναφέρει ρητώς τους όρους «δημόσια υπηρεσία», προκειμένου να θεωρηθεί ως αρκούντως σαφής και ακριβής.

124 Η Επιτροπή, χωρίς να διατυπώνει ειδικό αίτημα ως προς το πώς θα πρέπει να αντιμετωπισθεί αυτό το πέμπτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως, υπογραμμίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν απαίτησε, με τις αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις, τη χρήση ειδικής λεκτικής διατυπώσεως όσον αφορά τον καθορισμό της ΥΓΟΣ, αλλά εξακρίβωσε κατά πόσον, στην εθνική νομοθεσία, η παροχή της υπηρεσίας δικτύου καθοριζόταν ως ΥΓΟΣ.

125 Η SES Astra φρονεί ότι το πέμπτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως είναι προδήλως απαράδεκτο.

– Εκτίμηση του Δικαστηρίου

126 Με το πέμπτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως που προέβαλαν, οι αναιρεσείοντες προσάπτουν, κατ' ουσίαν, στο Γενικό Δικαστήριο ότι υιοθέτησε μια τυπολατρική προσέγγιση, απαιτώντας οι διατάξεις του εθνικού δικαίου που καθορίζουν και αναθέτουν τις επίμαχες αποστολές ΥΓΟΣ να περιέχουν, προκειμένου να πληρούν την πρώτη προϋπόθεση Altmark, τους όρους «δημόσια υπηρεσία».

127 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το επιχείρημα αυτό στηρίζεται σε εσφαλμένη ερμηνεία των αναιρεσιβαλλομένων αποφάσεων. Συγκεκριμένα, από τις σκέψεις 63 της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902), 58 της αποφάσεως T-465/13 (EU:T:2015:900), 91 της αποφάσεως T-487/13 (EU:T:2015:899) και 93 της αποφάσεως T-541/13 (EU:T:2015:898) ουδόλως προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο απαίτησε να χρησιμοποιούνται οι όροι «δημόσια υπηρεσία», προκειμένου να πληρούται η πρώτη προϋπόθεση Altmark.

128 Υπό τις συνθήκες αυτές, το πέμπτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως είναι απορριπτέο ως αβάσιμο.

Επί του έκτου σκέλους του λόγου αναιρέσεως

– Επιχειρήματα των διαδίκων

129 Με το έκτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως που προέβαλαν, οι αναιρεσείοντες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον έκρινε, με τις σκέψεις 69 και 70 της αποφάσεως T-462/13 (EU:T:2015:902), 70 και 71 της αποφάσεως T-465/13 (EU:T:2015:900), 110 και 111 της αποφάσεως T-487/13 (EU:T:2015:899) καθώς και 100 και 101 της αποφάσεως T-541/13 (EU:T:2015:898), ότι το πρωτόκολλο αριθ. 29 για το σύστημα δημόσιας ραδιοτηλεόρασης στα κράτη μέλη δεν αφορά τη χρηματοδότηση των επίμαχων επιχειρήσεων εκμεταλλεύσεως πλατφορμών εκπομπής σήματος, με την αιτιολογία ότι το πρωτόκολλο αυτό αναφέρεται μόνον στους δημόσιους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς.

130 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το σκέλος αυτό είναι αλυσιτελές και, σε κάθε περίπτωση, αβάσιμο.

131 Η SES Astra καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το έκτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως είναι προδήλως απαράδεκτο και, σε κάθε περίπτωση, αβάσιμο.

– Εκτίμηση του Δικαστηρίου

132 Με το έκτο σκέλος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως που προέβαλαν, οι αναιρεσείοντες προσάπτουν, κατ' ουσίαν, στο Γενικό Δικαστήριο ότι υπέπεσε σε πολλαπλή πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον έκρινε ότι το πρωτόκολλο αριθ. 29 για το σύστημα δημόσιας ραδιοτηλεόρασης στα κράτη μέλη δεν εφαρμόζεται εν προκειμένω.

133 Αυτό το σκέλος του λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αλυσιτελές. Όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, οι αναιρεσείοντες δεν αναφέρουν πώς η εφαρμογή του πρωτοκόλλου αριθ. 29 για το σύστημα δημόσιας ραδιοτηλεόρασης στα κράτη μέλη θα οδηγούσε στο συμπέρασμα ότι οι δικαιούχοι του επίμαχου μέτρου είχαν πράγματι επιφορτισθεί με την εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας και ότι οι υποχρεώσεις αυτές ήταν σαφώς καθορισμένες στο εθνικό δίκαιο.

134 Δεδομένου ότι κανένα από τα έξι σκέλη του μοναδικού λόγου αναιρέσεως που προέβαλαν οι αναιρεσείοντες προς στήριξη των αιτήσεων αναιρέσεως που άσκησαν δεν έγινε δεκτό, πρέπει οι αιτήσεις αυτές να απορριφθούν στο σύνολό τους.

Επί των δικαστικών εξόδων

135 Βάσει του άρθρου 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως απορρίπτεται ως αβάσιμη, το Δικαστήριο αποφαίνεται επί των δικαστικών εξόδων. Το άρθρο 138, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, το οποίο έχει εφαρμογή στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, ορίζει ότι ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.

136 Δεδομένου ότι η Επιτροπή και η SES Astra ζήτησαν να καταδικαστούν οι αναιρεσείοντες στα δικαστικά έξοδα, ο δε μοναδικός λόγος αναιρέσεως που προέβαλαν οι τελευταίοι απορρίφθηκε, πρέπει οι αναιρεσείοντες να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφασίζει:

1) Απορρίπτει τις αιτήσεις αναιρέσεως.

2) Καταδικάζει τους Comunidad Autónoma del País Vasco, Itelazpi SA, Comunidad Autónoma de Cataluña, Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació de la Generalitat de Catalunya (CTTI), Navarra de Servicios y Tecnologías SA, Cellnex Telecom SA και Retevisión I SA στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)

i — Στη σκέψη 55 του παρόντος κειμένου έγινε τροποποίηση γλωσσικής φύσεως μετά την αρχική ανάρτησή του στην ψηφιακή Συλλογή Νομολογίας.